

Nieuwsbrief Leren - Boekbespreking

Lieven Coppens

Eerder verschenen op <http://boeketje-onderwijs.skynetblogs.be>

Auteur(s):	Marc Litière
Titel:	Juf, mag ik overvaren. Schoolrijpheid. Als het kleuteren voorbij is.
Uitgeverij:	Lannoo
Plaats:	Tielt
Jaar:	2008
Pagina's:	228
ISBN-13:	978-90-209-7814-8

Laat ik maar meteen met de deur in huis vallen. Als er ooit een begrijpelijk standaardwerk is geschreven over schoolrijpheid, dan is het wel dit boek van Marc Litière. Het laat zowel een snelle eerste lezing (volg de tekstkadertjes doorheen het boek) als een meer diepgaande verkenning van het onderwerp (lees het volledige boek) toe. Als extraatje vormt elk hoofdstuk min of meer een afgesloten geheel. Dit verhoogt niet alleen de leesbaarheid, maar zorgt er ook voor dat het een ideaal instrument is om te gebruiken in lees- en discussiegroepen van ouders. Want dit is volgens mij een noodzaak: als schoolrijpheid voor de kleuter een groei- en ontwikkelingsproces is doorheen de ganse kleuterschool (of in Nederland: groepen 1 en 2), dan is dat eveneens een groei- en ontwikkelingsproces waar jonge ouders ook doorheen moeten. Een groei- en ontwikkelingsproces houdt ook in dat de groei en ontwikkeling van de kleuters al vrij vroeg (lees: vanaf de peuterklas) gevolgd wordt. Nog anders gezegd: het uiterste moment om op school een informatieavond over schoolrijpheid te geven is september van de derde kleuterklas. Een ouderavond in het tweede of derde trimester is volledig zinloos. Want schoolrijpheid is niet alleen de zaak van de school, maar ook die van ouders. Maar dat is een andere discussie.

Juf, mag ik overvaren is één van die boeken waarbij je de inleiding bij het lezen niet mag overslaan. In deze inleiding adem je gewoon de visie van de auteur in: schoolrijpheid bespreken vanuit het standpunt van het kind. Hierbij staan de vragen die aan de kleuters gesteld werden centraal. Je moet de antwoorden gewoon gelezen hebben om het boek maximaal te kunnen begrijpen.

In het eerste hoofdstuk toont de auteur aan dat de overgang naar het eerste leerjaar een belangrijke, maar ook (zeer) grote stap is. Samen met de auteur kun je jezelf terecht afvragen wat nu het belangrijkste is: moet de kleuterschool tegemoet komen aan de eisen van het eerste leerjaar of moet het eerste leerjaar de kleuterschool een eind tegemoet komen? Het is ook de taak van het eerste leerjaar om kinderen verder naar die schoolrijpheid te laten groeien en ontwikkelen. Elk kind volgt zijn persoonlijke tempo en bereikt niet noodzakelijk op 1 september van het eerste leerjaar (groep 3) op elk ontwikkelingsdomein het noodzakelijke 'startniveau' – als dat al bestaat. Het eerste leerjaar (groep 3) moet meer zijn dan leren alleen: het moet ook verder ruimte bieden voor creativiteit, emotionele groei, bewegingsopvoeding, ...

In het tweede hoofdstuk gaat Marc Litière op zoek naar de schoolrijpheid. Hij komt hierin onder andere tot het besluit dat schoolrijpheid een proces is dat langzaam en vanzelf komt, maar dat wel gestimuleerd moet worden vanuit de volledige omgeving van het kind, dus niet alleen vanuit de school. Het is immers in de wisselwerking tussen het kind, de school, de ouders en de maatschappij dat de schoolrijpheid geboren wordt. Nog anders gezegd, het is een wisselwerking tussen actieve en passieve factoren. Die wisselwerking houdt niet alleen in dat het kind moet rijp zijn voor de school, maar de school ook rijp voor het kind.

Wanneer is een kleuter schoolrijp? Deze vraag krijgt een antwoord in het derde hoofdstuk. Zowel de algemene als specifieke voorwaarden komen hier uitgebreid en concreet aan bod. Dit hoofdstuk is eigenlijk de ruggengraat van het boek. Niet te missen dus. Dit hoofdstuk wordt op een (h)eerlijke manier aangevuld

Nieuwsbrief Leren - Boekbespreking

Lieven Coppens

Eerder verschenen op <http://boeketje-onderwijs.skynetblogs.be>

met de beeldvergelijkingen over schoolrijpheid uit het vierde hoofdstuk. Schoolrijpheid is het fundament van het huis, de kers op de taart, een puzzel met veel stukjes, ...

Het vijfde hoofdstuk gaat meer dan terecht in op de relativiteit van de schoolrijpheidstest. Aangezien schoolrijpheid een proces van individuele groei en ontwikkeling is, kan en mag men er niet vanuit gaan dat elk kind op het moment dat een toets afgenomen wordt er klaar voor is. Trouwens: die toets meet maar bepaalde aspecten van de schoolrijpheid en gaat aan veel andere domeinen voorbij. Je moet ook het kind zelf en zijn ouders bevragen, je moet de observaties van ouders en leerkrachten bij de 'evaluatie' betrekken. Niet voor niets komt de auteur tot de conclusie dat er meer na- dan voordelen verbonden zijn aan de huidige schoolrijpheidstesten. Om het met de auteur te zeggen:

De ideale schoolrijpheidstest: had ik maar een glazen bol! (blz.99).

Het zesde hoofdstuk staat helemaal in het teken van de maatregelen die de ouders, de leerkracht en de school kunnen nemen om de overgang naar het eerste leerjaar (groep 3) vlot te laten verlopen. Voor de ouders geeft Marc Litière een heleboel concrete tips in verband met het helpen met:

- taalbeheersing
- ruimtelijk inzicht
- tijdsbesef
- zelfredzaamheid
- fijne motoriek
- grove motoriek en coördinatie
- schrijfmotoriek
- voorbereidend rekenen
- symboolbewustzijn
- auditieve vaardigheden
- visuele vaardigheden
- werkhouding
- sociale en emotionele ontwikkeling
- lichaamsschema

Hierbij aansluitend voorziet hij in een veertigtal oefenblaadjes, waarbij we hem graag nog even aan het woord laten:

We willen hier echter nog eens benadrukken dat het maken van deze oefenblaadjes niet voldoende is om een kind voor te bereiden op schoolrijpheid (blz.139).

Hierna gaat hij nog even dieper in op de veranderingen die volgens hem op het niveau van de leerkrachten en de school nodig zijn om de overgang vlotter te laten verlopen. Tot slot zijn zeker de 'dertien dingen die je als ouder beter niet kunt doen' (ook door (kleuter)leerkrachten) niet te missen.

Het zevende hoofdstuk behandelt de alarmsignalen in verband met het niet schoolrijp zijn en reikt een mogelijke aanpak aan van specifieke problemen. Het achtste hoofdstuk zet enkele misvattingen recht.

Verplichte literatuur voor ouders, leerkrachten, directies en leerlingenbegeleiders!

[2009-08-01]